

Udtalelser fra saa mange forskjellige Sider. Jeg tror ikke, at Friskolens Betydning nogeninde har fundet saa megen Anerkjendelse som under denne Sags Behandling, og det skulde glæde mig, om jeg som denne Retnings Talsmand har givet Anledning dertil.

Winther: Da den første ærede Taler (Bagger) havde Ordet, som han til at nævne en foreløbig Betænkning, der forelaa fra forrige Samling. Jeg, som troede, at det var en Betænkning, som havde et Indhold, spurgte, hvor han havde det fra, og han svarede, at den stod i Tidenden. Jeg har nok set en foreløbig Betænkning i Tidenden, men deri staar ikke Andet, end at vi underrettes om, at Udvalget har formet sine Tanker og nedlagt dem i Rigsdagens Arkiv. Jeg vilde ønske, at de vare fremkomne saaledes, at Ministeren havde kunnet tage Hensyn til dem, da han paany skulde forelægge Forslag om samme Sag, thi man kan dog ikke bebrejde ham, at han ikke tager Hensyn til, hvad der er skjult i Rigsdagens Arkiv, uden at være tilsendt ham. Det skulde være, at der var et eller andet Punkt, paa hvilket der kunde være gjort en Tilnærmelse fra hans Side mod dem, der vare Herrerne i dette Udvalg, thi naar jeg ser paa Mannene, saa ser jeg 9 Mand, som væsentlig ere Opponentter mod Statskolen, det er dem, der have afgivet den foreløbige Betænkning paa en halv Snes Linier, i hvilke der ingen Ting staar, og som have gjemt deres Visdom i Rigsdagens Arkiv. (En Stemme: Der var 15 Medlemmer!). Ja, men de 9 vare Hovedmændene i Oppositionen mod det forelagte Lovforslag. Der er idag og igaar fremhøvet, at det var ønskeligt, at man fremsatte sine Indvendinger og Tanker i denne Sag i Lovsform, men naar man vil have Lov til at optræde, som man har gjort, som dem, der have særlig Interesse for Sagen, stylder man os Andre, som ogsaa kunne have nogen Interesse for den, og som ifølge vor Pligt ere nøbte til at skjænte den Opmærksomhed, naar der fremkommer Lovforslag derom, saa vidt muligt at klare Sagen ogsaa for os ved allerede tidligere at fremkomme med disse Forslag, men derimod ikke at lade os være ganske uvidende om dem. Jeg maa tilstaa, at jeg forstaaer ikke rigtig en Indvending, som fremkom for et Dieblis siden. Den Betænkning, jeg holder i min Haand, er afgiven af Udvalget, og det er altsaa Medlemmer af dette, som have formet deres Tanker om denne Sag, men som have holdt dem skjulte for os Andre og have nedlagt dem i Rigsdagens Arkiv. Det er en ganske mærkværdig Maade at udbræte det Mandat paa, som man har faaet af Følteshinget, saaledes at lade os være uvidende om Resultatet af sine Granskninger. Jeg siger dette her, kun fordi jeg tror, at Sagen kunde have været ydeligere fremmet, naar

de istedet for at putte disse gyldne Tanker hen i Rigsdagens støvede Arkiv, havde lagt dem paa Thingets Bord saaledes, at vi Andre kunde have set dem, og navnlig Ministeren, før han skrev sit Lovforslag. Thi hvad er nu Resultatet blevet af den Fremgangsmaade, man har brugt? Det er, at man har faaet et Lovforslag, som, jeg tror, ordret er det samme som det, der sidst blev fremsat, og hvem kan dable Ministeren herfor, naar Udvalget, der har været nedfat, ikke har villet give ham noget som helst Bink om, hvilke Forandringer Thinget kunde ønske? Det var nu blot en Bemærkning, som jeg her har fremsat indledningsvis, fordi det forekom mig, at Sagen er noget forsinket i sin Udvikling ved den Maade, hvorpaa Udvalget i forrige Samling røgtede sit Hoer. Det har isvrigt glædet mig at høre, at den Mand, som var Formand for Udvalget ifjor, ogsaa idag har ytret Ønske om, at man vilde forme sine Tanker i Lovform. Det har vel sagtens været Tidens, det har skortet paa, siden det ikke som saa vidt, at man kunde faae det bragt til Udførelse i forrige Samling (Berg. Nei, det var visse andre Omstændigheder). Ja, det veed jeg ikke, men de, der have ydet Bidrag, have, forekommer det mig, behandlet os stedmoderlig, naar de ikke have villet lade os faae Kundskab om deres Visdoms Frugt. — Jeg skal, da denne Sag er saa uddebatteret i saa mange Aar og ogsaa i denne Samling, indskrænke mig til ganske Lidt, men jeg kan alligevel ikke tilbageholde nogle enkelte Ytringer. Det forekommer mig forunderligt, at nogle af de Ting, som ere blevne fordrøede med Styrke i en Række af Aar som Reformers, man skulde tilstræbe paa dette Omraade, nu stemples som reaktionære eller ialtsaal som Tilbagefridt. I den Henseende skal jeg henpege paa den store Opposition, der har været mod, at Geistlige skulde være Skolens Tilsynsmænd. Er der Noget, der i Landet hos Frihedsmændene har været den almindelige Fordring, er det netop dette, at dette Tilsyn skulde ophøre, og forsaavidt der skal være Tilsyn, som nødvendigt er fra Statens Side, har man fordret det til særegne Mand, som ikke vare Geistlige, eller som, hvis de vare Mand af Geistligheden — de kunde jo meget godt bruges, naar de vare særlig skikede dertil — skulde være Folk, der særlig havde lagt sig efter denne Gren af vort Statsliv, og som paa Grund af deres Dygtighed i den Henseende skulde træde til som Tilsynsmænd, men ikke paa Grund af, at de vare Kirkens Lærere og Tjenere. Nu er der imidlertid nogle, der have kaldt det et Tilbagefridt, at vi skulle have indført Skoleinspektører. Det forbauser mig i høi Grad. Jeg skal isvrigt ikke opholde mig videre ved Sagen, men kun notere, hvorledes Tidernes vægle og Forandringerne vægle endogsaa hos dem, der kalde sig Frihedsmænd. Jeg tillader mig endnu i Fortsættelse af det, jeg i omtrent en Menneftaalder